

Themasessie 8 september 2026

Inwonersparticipatie Uitdaagrecht

Een goed gesprek begint vanuit de relatie

‘Even voorstellen’

- Dana Zwierstra
- Inwonersparticipatie
- Team Communicatie
- Femke Bruining
- Beleidsondersteuner uitdaagrecht en dorpenbeleid

Wat weet u na vandaag

**HEB JE NET ALLES
ONDER CONTROLE**

Postbus 1045 6801 BA Arnhem www.loesje.nl

**BLIJKT DAT
HET TOCH
DEMOCRATISCH
MOET**

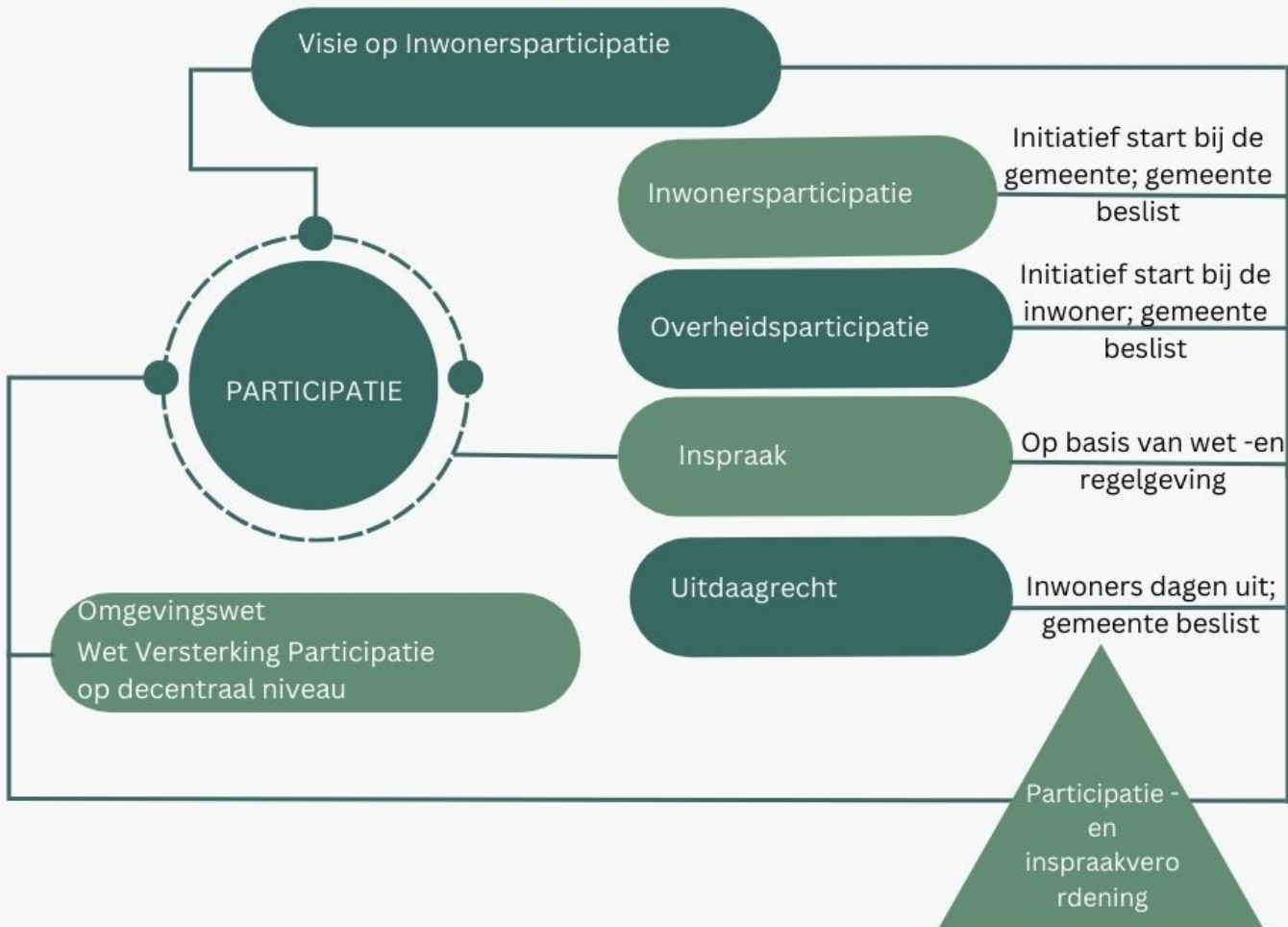
Loesje

- Dit is participatie!
- Goede participatie
- Hoe doen we participatie in Ooststellingwerf
- Uitdaagrecht uitgelegd

Waar denkt u aan bij participatie?

Partici-plaatje

Inwonersparticipatie

Inwonersparticipatie:

het **op initiatief van de gemeente** betrekken van

inwoners, ondernemers, maatschappelijke partijen bij de voorbereiding, de uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid.

Het hogere doel van participatie

- ✓ Vertrouwen overheid <-> samenleving;
- ✓ Een hogere betrokkenheid en eigenaarschap over eigen omgeving;
- ✓ Het gemeenschappelijk (algemeen) belang voorop;
- ✓ Participatie is een middel, geen doel.

**HOE ZIT HET
MET HET
VERTROUWEN
IN DE BURGER**

Loesje

Waarom moet je participatie doen?

- **Serieus:** Als inwoner gehoord en gezien worden;
- **Impact:** Plannen kunnen invloed hebben op iemands eigen leefomgeving;
- **Lokale kennis:** Veel mensen voelen zich betrokken bij eigen straat, wijk of dorp en weten wat er speelt.

Participatieladder: het betrekken op verschillende manieren en momenten

- Raad bepaalt de participatiekaders bij grote/ impactvolle thema's;
- Gemeente bepaalt de mate van invloed op beleid en uitvoering;
- Per fase kan de mate van invloed van inwoners op beleid verschillen
- Participatie blijft vormvrij.

Goede participatie: bepalen van invloed op beleid, plannen en projecten

Wat levert participatie ons op

Betere kwaliteit van beleid, plannen en initiatieven:

- ✓ Andere ideeën en invalshoeken;
- ✓ Voldoende tijd om bij te stellen;
- ✓ Minder 'gedoe' achteraf, zoals bezwaren, juridische procedures, inspraakmomenten of zelfs protesten.

Wat betekent dat voor ons als gemeente

- **Betrekken van inwoners** bij voorbereiding, uitvoering, terugkoppeling en evaluatie;
- Nog beter nadenken over de **kaders** van participatie;
- **Participatie aanpassen** op de doelgroep; jeugd heeft bijv. een andere aanpak nodig;
- De raad als **kaderstellend** bij participatie bij grote en/of impactvolle thema's.

Participatiekaders als basis

- **Juridisch:** wet –en regelgeving, vb. Omgevingswet of verordening;
- **Financieel;** budget en haalbaarheid
- **Organisatorisch:** tijd, menskracht, rollen en verantwoordelijkheden
- **Procedureel:** bestuurlijk proces, politiek-bestuurlijke kaders
- **Inhoudelijk;** zoals inrichting van het gebied

Inhoudelijke participatie

- **Wel of niet:** Is het onderwerp geschikt om te participeren?
- **Algemeen belang:** Welk maatschappelijk belang dient het?
- **Tijd:** Is deze er voldoende om te participeren?
- **Belanghebbenden:** wie moeten erbij betrokken worden nu en in het vervolg?

Participatie is soms ingewikkeld

- Niet verplicht, maar raadzaam;
- Verplichte participatie bij bepaalde gevallen BOPA
- Beleid en uitvoering is per gemeente verschillend;
- Kaders zijn niet altijd duidelijk;
- Invloed en betrokkenheid van mensen kunnen wijzigen gedurende het proces;
- Participatie is vormvrij (geen vaste regels);
- Participatie is géén juridische weigeringsgrond.
- **Tool:** er is een **participatiewijzer Ooststellingwerf**

Voorbeeld geen juridische weigeringsgrond

Vergunningverlening;

- Indiener wil aanbouw aan huis in achtertuin;
 - Indiener vindt het netjes om de burens te informeren (participeren);
 - Manier van participeren was een informeel gesprek aan de voordeur.
-
- Burens zeggen nee;
 - Indiener dient alsnog vergunningsaanvraag in;
 - Aanvraag wordt toegekend; **hoe dan?**

Voorbeeld geen juridische weigeringsgrond

- In de aanvraag heeft de indiener aangegeven dat er participatie heeft plaatsgevonden;
 - Het gesprekje aan de voordeur is een legitieme manier van participatie;
 - Er zijn geen andere weigeringsgronden;
 - Dat de burens het er niet mee eens zijn is geen juridische weigeringsgrond.
-
- **Gevolg** -> Aanvraag wordt toegekend.

Voorbeeld missen juridische weigeringsgrond

De aanvraag had afgewezen kunnen worden als:

- Het omgevingsplan moest worden aangepast;
- Het aanzicht van het gebouw werd aangetast;
- Het gebouw bijv. een monumentale status had.

Wel kan er bezwaar worden ingediend of de gemeente kan besluiten aanvullende zienswijzen op te halen bij twijfel.

Participatie als middel, niet als doel

Draagvlak is geen doel an sich: dat mensen het niet eens zijn betekent niet dat een plan niet door kan gaan.

Soms is informeren het hoogst haalbare of voldoende;

- Omdat (nog) niet alle informatie beschikbaar is;
- Omdat er zijn wetten en regelgevingen zijn die leidend zijn om niet te participeren;
- Bij participatie is het wel belangrijk om iedereen de gelegenheid te geven om hun mening kenbaar te maken.
- Volgens de democratie kan iedereen gebruik maken van het inspraakrecht of bezwaarprocedures.

Participatie in Ooststellingwerf

Participatie is niet nieuw

Groepen

Inwonersgroep Arm in Arm
Duurzaamheidsgroepen
Groep LHBTIQ+

Jongeren

Quests & Chats
Jongerenwerkers
Evenementen en vlogs

Contacten met 'het veld'

bv LFB, Plaatselijke Belangen, scholen,
zorgaanbieders, woningcorporaties

Bij projecten

Buurtbijeenkomsten
Keukentafelgesprekken

Geen inwonersparticipatie, maar ook structurele rol:

Adviesraad Sociaal Domein
Werkgroep Toegankelijkheid
Cliënttevredenheidsonderzoeken

Incidenteel

Hackathons
Dorps- en wijkgesprekken
Focusgroepen
Interviews
Losse vragenlijsten

Structurele Vragenlijsten

Burgerpeiling
Inwonerspanel

Hoe 'doen' we participatie in Ooststellingwerf

- Gemeente denkt beter na of, wanneer en hoe inwoners bij plannen betrokken moeten worden;
- Gemeente kijkt naar wat er al eerder is opgehaald over bepaalde onderwerpen (monitors, eerder beleid);
- Het toepassen van verschillende werkvormen om een diversiteit aan mensen bij plannen te betrekken;
- Betere terugkoppeling over beleid, plannen en uitvoering;
- Gebruik maken van eigen website, socials, plaatselijk belangen en lokale kranten.

Recente ontwikkelingen

Jeugd

- Kinderburgemeester
- Jongerenraden
- Vaste kinderraad
- Digitaal jongerenpanel

Volwassenen

- Goed gevuld inwonerspanel met 2300 deelnemers
- Actiever betrekken van inwoners met klankbordgroepen, Denktank, wijkgesprekken.
- Uitdaagrecht in een verordening (2027)

Voorbeeld Appelscha-Noord; betrekken van inwoners in fasen

- Voorbereiding:
Informatiebijeenkomst alle
Inwoners/ belanghebbenden
- Voorbereiding/ Planvorming:
klankbordgroep inwoners
- Terugkoppeling/uitvoering:
Alle inwoners en klankbordgroep

Voorbeeld Toekomstvisie 2040

- Toekomstvisie opgesteld met inwoners, ondernemers en partijen;
- Denktank als creatieve verbinder

Voorbeeld Go YoFlo

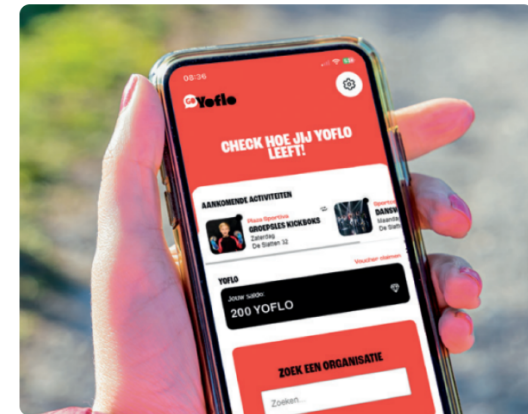
- Doorontwikkeling met behulp van de jeugd zelf
- Mening geven in het jongerenpanel
- Verdiepend gesprek in de jongerenraad
- Herhaling najaar 2026

173 jongeren geven hun mening over Go YoFlo

15-07-2025, 08:00

  Lees voor   Eenvoudige tekst

Sinds november 2024 werkt de gemeente met de digitale vrijetijdspas Go YoFlo. Elk kind van 10 tot 18 jaar die in de gemeente wonen, krijgen €200,- budget. Dit geld mogen ze gebruiken voor sport en bewegen en staat voor hen klaar in de Go YoFlo app.

Voorbeeld kinderraad

- Alle kandidaat-kinderburgemeesters in één raad;
- Alle scholen/dorpen vertegenwoordigd;
- Kinderraad werkt eigen plannen uit met de gemeente.

Uitdaagrecht (voorheen: right to challenge)

Uitdaagrecht

Recht van bewoners en maatschappelijke partijen om de **uitvoering** van een **overheidstaak** (gedeeltelijk) **over te nemen / aan te sturen**, als zij denken deze taak **beter/ slimmer/ goedkoper** te kunnen uitvoeren

Lokale Voorbeelden:

- Sporthal De Bongerd Haulerwijk
- Welzijn op Dorpse Schaal in Oldeberkoop

Uitdaagrecht op twee manieren

Inwoners gaan zelf
een overheidstaak
uitvoeren

Inwoners en overheid
voeren sámen een
overheidstaak uit

Voorbeeld uitdaagrecht

- Afgekeurde speeltuin
- Gemeente wilde deze vervangen á € 18.000
- 6 inwoners vormen 1 werkgroep
- Nemen zelf initiatief voor extra subsidies
- Dorpsbelang als budgethouder
- **Resultaat:** Inwoners werken samen met gemeente voor grotere speeltuin
- Budget: € 18.000 -> € 72.000

Tijdspad verordening incl. uitdaagrecht

December 2025

Kickoff intern

Maart 2026

Ophalen
opdracht

Onderzoek intern
en extern

September 2026

Verordening +
werkwijze in
concept

Raads-
bijeenkomst

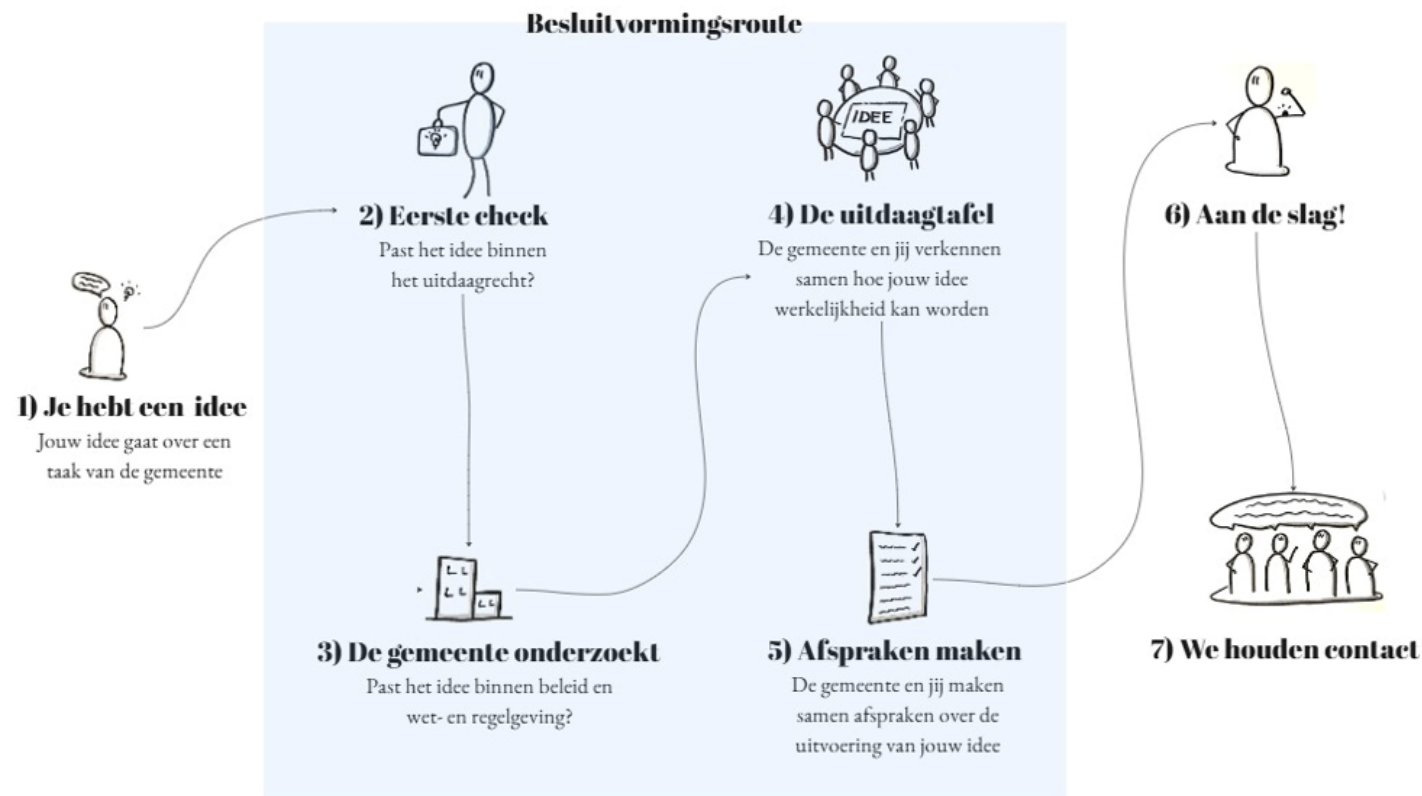
December 2026

Vaststelling
verordening door
raad + werkwijze
door directie/
college

Sneak Preview Werkwijze

DE STAPPEN VAN HET UITDAAGRECHT

Belangrijk: uitdaagrecht

De gemeente
blijft eigenaar

De rol van
de gemeente

Communicatie
met inwoners

De rol
van de raad

Einde
Zijn er vragen en zo ja: welke?

**DE TIJDSGEEST
IS VERANDERD**

**WE DOEN
HET NU WEER
SAMEN**

Laten we samen participeren...